

Introduktion

Fonden for Entreprenørskab – Young Enterprise har med støtte fra Velux Fonden igangsat et toårigt projekt, der vil hjælpe med at inkludere og fastholde socialt udsatte og fagligt udfordrede unge i deres erhvervsuddannelse. Dette skal gøres med udgangspunkt i at give eleverne kompetencer inden for innovation og iværksætteri og ved at videreuddanne deres lærere, så de kan undervise eleverne i netop dette. Forsknings- og analysemateriale fra FFE-YE og andre internationale forskningsmiljøer viser, at der ved implementering af entreprenørskab igennem hele uddannelsessystemet kan opnås både væsentlige samfundsøkonomiske afkast og personlige gevinster for den enkelte unge. Med projektet ønsker FFE-YE at undersøge, hvordan entreprenørskabsundervisning påvirker udsatte unge på erhvervsuddannelser.

De unges primære holdepunkt i uddannelserne er lærerne, og FFE-YE's effektmåling fra grundskolen viser, at gode og initiativrige lærere har stor effekt på elevernes involvering. FFE-YE's forskning og opbyggede erfaring peger desuden tydeligt på, at et øget fokus på kvalitet i entreprenørskabsundervisning er med til at øge effekten af indsatsen. Projektet "Fagligt Entreprenørskab" skal derved også udvikle og udbyde en certificeret entreprenørskabs-efteruddannelse tilpasset erhvervsskolelærere, så lærerne har redskaber og kompetencer til at undervise i netop dette og på den måde løfte og inkludere de udsatte unge gennem undervisning i entreprenørskab.

Opgaven med at udvikle og udbyde en efteruddannelse tilpasset erhvervsskolelærere sendes i udbud mellem landets videregående uddannelsesinstitutioner, som kan byde ind på dette. Ansøgningsfristen for dette er fredag den 22. maj 2015 kl.12.00. Det endelige valg af udbydere afklares medio juni.

Gennem projektperioden er målet, at minimum 100 erhvervsskolelærere får et kompetenceløft tilpasset den nye EUD-reform gennem deltagelse i efteruddannelsen, og at de 100 lærere hver får muligheden for at kompetenceudvikle minimum én klasse, dvs. ca. 2.400 elever. Over en firårig periode er målsætningen, at minimum 500 erhvervsskolelærere deltager i uddannelsen, som derefter potentielt kommer 12.000 elever til gode. Der er tale om et blivende initiativ, og FFE-YE forventer at uddele mellem 1.000.000 DKK og 1.500.000 DKK til at udvikle, udbyde og forankre efteruddannelserne.

Projektet er et væsentligt element i FFE-YEs strategi frem mod 2020, hvor FFE-YE har fokus på at styrke efteruddannelse i iværksætter- og innovationsundervisning. Projektet "Fagligt Entreprenørskab" er igangsat sideløbende med et andet projekt i FFE-YE kaldet E3U, som er støttet af Oticon Fonden. Projektet E3U har fokus på at udvikle og udbyde entreprenørskabs-efteruddannelser tilpasset grundskolelærere, lærere på det gymnasiale område, samt undervisere på de videregående uddannelser.

Baggrunden for projektet

Iværksætteri og innovation er en del af regeringens innovationsstrategi "Danmark - Løsningernes Land" (2012), hvor det beskrives, at målet er, at innovation og iværksætteri skal være et grundelement i uddannelserne. Innovation er ligeledes blevet en del af den nye erhvervsskolereform, der træder i kraft i sommeren 2015. Antallet af elever der deltager i entreprenørskabsundervisning har generelt igennem de seneste år været støt stigende. FFE-YE's kortlægning af entreprenørskabsundervisning fra 2013/2014 viser, at der

på erhvervsuddannelserne er sket en stigning i andelen af elever, der følger entreprenørskabsundervisning fra 10,6 pct. i 2009/2010 til 18,9 pct. i 2013/2014. Selvom det er et vigtigt skridt i den rigtige retning, er der stadig et stykke vej før målet er nået.

Den nyeste effektmåling af entreprenørskabsundervisning i grundskolen fra FFE-YE viser, at elever, der modtager undervisning i entreprenørskab, er væsentlig gladere, har højere uddannelsesambitioner og ser mere lyst på fremtiden. Herudover har de også større forståelse af deres egen rolle og værdi for samfundet samt en bedre økonomisk forståelse. Det forventes, at entreprenørskabsundervisning har samme effekt på elever på erhvervsuddannelserne.

På erhvervsuddannelserne er fastholdelse blevet en central målsætning, da frafaldet af elever her er særligt højt. Rockwool Fondens Forskningsenhed viser i rapporten "Styring, ledelse og resultater på ungdomsuddannelser" fra 2014, at mellem 40 pct. og 50 pct. af de elever, der begyndte på deres erhvervsuddannelse i årene 2002 til 2011 har afbrudt deres uddannelse. Samme undersøgelse viser også, at elevernes sociale baggrund har stor betydning for, hvorvidt eleverne gennemfører deres uddannelse eller ej.

I forhold til unge på andre ungdomsuddannelser findes der på erhvervsuddannelserne en relativt stor gruppe af unge, der er socialt og økonomisk udsatte (Fastholdelseskaravanens publikation "Drenge i gråzonen 2010). Flere af disse unge bevæger sig på kanten af uddannelsessystemet og har svært ved at begå sig i den eksisterende struktur på ungdomsuddannelserne. De risikerer derfor at miste den sociale og arbejdsmæssige tilknytning til samfundet. Det er utroligt vigtigt at kunne fastholde netop denne type af elever og sikre, at de både kommer godt igennem deres uddannelse og godt videre efter endt uddannelse.

Projektet ønsker ikke at være stigmatiserende i forhold til sårbare unge, men ønsker at tilgå dem via inklusion i den almindelige undervisning. Projektet vil undersøge, hvilken effekt entreprenørskab har på udsatte unge og derudover finde metoder og forløb, der giver kompetencer i entreprenørskab til samtlige deltagende elever og afdække metoder, der støtter op om de udsatte unges læring.

Den entreprenørskabsundervisning der på nuværende tidspunkt foregår på erhvervsuddannelserne er i høj grad baseret på den enkelte lærers egen indsigt i innovation, virksomhedsdrift og forretningsopstart, og der findes kun begrænsede efteruddannelsesmuligheder for lærerne inden for feltet. Derfor har meget af undervisningen i entreprenørskab heller ikke været fuldt integreret i uddannelserne, men har derimod fungeret som særlige, kortvarige forløb. Det kan blandt andet skyldes, at de fleste undervisere ikke er klædt på til at arbejde med iværksætteri og innovation i undervisningen og koble det sammen med kernefagligheden.

For at målet om at inkludere og fastholde udsatte unge i deres erhvervsuddannelse kan opfyldes, er det altafgørende at opbygge en solid efteruddannelse, så elevernes lærere får de kompetencer og redskaber, der skal til for at gennemføre undervisning i entreprenørskab.

Hvilke krav er der til udbyderne og til udformningen af efteruddannelserne?

Det forventes, at uddannelsens struktur og varighed tænkes ind i den nye erhvervsskolereform, hvor der er krav om, at alle lærere inden 2020 skal have erhvervspædagogiske kompetencer, der i omfang svarer til 10 ECTS-point i en pædagogisk diplomuddannelse. Et års fuldtidsstudium svarer til 60 ECTS-point, og 10 ECTS-point svarer derfor til 6,6 ugers fuldtidsstudium. Det forventes endvidere, at efteruddannelsen afvikles som deltidsstudie, hvor erhvervsskolelærerne kommer til at veksle mellem at uddanne sig og at undervise på sin

skole. Uddannelsen skal således opbygges i en række moduler, der gennemføres fx med 3-4 ugers mellemrum og mellem disse moduler skal deltagerne eksperimentere med værktøjer og metoder i deres undervisning.

Der er tale om et blivende initiativ, som på sigt kan danne rammen om efteruddannelse af erhvervsskolelærere inden for innovation og iværksætteri. Det derfor centralt, at uddannelserne forankres hos udbydere gennem en levedygtig forretningsmodel, der sikrer, at uddannelserne også udbydes efter projektmidlerne er brugt op. Forankringen er et væsentligt kriterium i udvælgelsen af udbydere. Projektet vil også – i samarbejde med udbydere – arbejde for at indgå partnerskaber, fx med regioner, kommuner, interesseorganisationer mv., som kan være medvirkende til at understøtte forankringen.

Derudover er der følgende krav:

- Uddannelsen skal specifikt være tilpasset lærere på erhvervsuddannelsernes grund- og hovedforløb.
 - Uddannelsen skal udbydes to steder i landet – efter passende geografiske hensyn. Udbydere kan enten byde på at udbyde uddannelsen ét eller to steder i landet.
 - Uddannelsen skal have et teoretisk niveau passende til erhvervsskolelærere. Uddannelsen skal derudover være praktisk anvendelig, så erhvervsskolelærerne får redskaber til at involvere eleverne – herunder også de udsatte unge.
 - Uddannelsen skal indeholde viden, redskaber og værktøjer, som erhvervsskolelærerne parallelt med efteruddannelsen kan implementere og anvende i deres eksisterende undervisning og dermed ikke gennem særlige entreprenørskabs-forløb.
 - Gennem uddannelsen skal underviserne udarbejde egne undervisningsforløb og materialer til anvendelse i elevundervisningen. Disse skal kunne udgives og spredes via FFE-YE.
- 1) FFE-YEs "Taksonomi i Entreprenørskabsuddannelse – perspektiver på mål, undervisning og evaluering" (tidligere omtalt som "Undervisningsmodellen") skal danne grundlag for uddannelsen, men andre modeller kan også indgå.
- Under udvikling af uddannelserne skal der inddrages relevant forskning i entreprenørskabsundervisning og om efteruddannelse, så uddannelserne udvikles på det bedst mulige faglige grundlag. Uddannelserne skal også bygge videre på de mange forsøg, erfaringer og best practices, der allerede er gjort med efteruddannelse inden for området.
 - Uddannelsen skal dokumenteres med et afsluttende bevis for enten beståelse eller gennemførelse (f.eks. ECTS-point). Udbydere skal komme med forslag til, hvordan der skal certificeres, og hvordan eksaminationen skal foregå. Der skal i den forbindelse tages højde for krav i erhvervsskolereformen, som træder i kraft i sommeren 2015.
 - Der forventes at blive afholdt to pilotforløb af uddannelserne (i efteråret 2015 og i foråret 2016). Udbydere skal sammen med FFE-YE evaluere og justere uddannelserne gennem projektperioden. Evaluering skal blandt andet ske igennem anvendelse af FFE-YEs evalueringsværktøjer.
 - Udbydere skal udarbejde undervisningsmaterialer, der skal anvendes i efteruddannelsen.
 - Uddannelserne skal udbydes minimum to år efter projektets ophør.
 - Udbydere skal bidrage med medfinansiering.
 - Alle undervisningsplaner skal kunne udgives af FFE-YE og skal kunne bære både FFE-YEs logo og Velux Fondens logo.

FFE-YE ønsker hurtigst muligt at gå i dialog om disse krav.

Efteruddannelsens læringsmål

FFE-YE's "Taksonomi i Entreprenørskabsuddannelse – perspektiver på mål, undervisning og evaluering" (tidligere omtalt som "Undervisningsmodellen") skal danne grundlag for uddannelsen. Undervisningsmodellen findes på nuværende tidspunkt i en upubliceret version, som projektlederen kan udlevere. Modellen er med til at beskrive en ramme for, hvordan innovations- og entreprenørskabsundervisning kan forstås som en sammenhængende progressiv indsats igennem uddannelsessystemet. Modellen illustrerer, hvordan fire entreprenørielle dimensioner ("handling", "kreativitet", "omverdensforståelse" og "personlig indstilling") kan udfoldes både i eksisterende fag og i særlige erfaringskabende entreprenørskabsforløb. Samtidig lægger modellen vægt på, at innovation og iværksætteri skal ansues i relation til de forskellige grundfagligheder på forskellige uddannelser og niveauer.

Succeskriterier

Igennem projektperioden er målet, at:

- Minimum 100 lærere i erhvervsuddannelser får varigt kompetenceløft gennem deltagelse i efteruddannelsen
- De 100 lærere hver får muligheden for at kompetenceudvikle minimum én klasse, dvs. ca. 2400 elever
- Der bliver udviklet og afprøvet relevante og effektskabende undervisningsmaterialer til underviseruddannelsen
- Der bliver udviklet og afprøvet relevante undervisningsmaterialer til elever – med baggrund i den faglighed, der ligger i den enkeltes uddannelse
- Der opnås indsigt i, hvilken påvirkning entreprenørskabsundervisning har på udsatte unge
- Undervisningen kan være med til at fastholde de socialt udsatte og faglig udfordrede unge i deres erhvervsuddannelse.
- De undervisningsmaterialer, der udvikles, stilles gratis til rådighed for samtlige af landets erhvervsuddannelser efter projektets afslutning

Efter projektperioden er det målet, at:

- Uddannelsen bliver udbudt på markedsvilkår
- Minimum 500 lærere deltager i uddannelsen over en firårig periode, som derefter potentielt kommer 12.000 elever til gode hvert efterfølgende år
- Effekten af erhvervsskolelærernes kompetenceløft kan aflæses i de effektstudier, som FFE-YE foretager

Projektets organisering

Fonden for Entreprenørskab – Young Enterprise er projektejer og projektet ledes af Katrine Dupont. Projektets styregruppe, som består af direktør Christian Vintergaard, teamleder Beate Laubel Boysen og projektleder Katrine Dupont, udvælger udbyderne på baggrund af de specificerede krav.

Herudover opbygges en referencegruppe, hvis opgave er at kvalificere og inspirere i udviklingsprocessen og kvalificere arbejdet i projektet fagligt. Referencegruppen kommer til at bestå af deltagende videregående uddannelsesinstitutioner, deltagende erhvervsskoler, faglige udvalg samt eksterne praktikere og teoretikere.

Kontakt

Katrine Dupont | *Projektleder*

2916 1886 | katrinedupont@ffe-ye.dk